

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Karly Cháberové a soudců Štěpána Výborného a Jana Kratochvíla v právní věci žalobkyně: **Transakta, a. s.**, se sídlem Praha 8, Lodžská 399/26, IČ: 006 75 261, zastoupena JUDr. Petrem Topinkou, advokátem se sídlem Praha 1, Spálená 29, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Brno, Masarykova 427/31, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 3. 2015, č. j.: 8310/15/5100-41451-711438,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí Odvolacího finančního ředitelství ze dne 17. 3. 2015, č. j.: 8310/15/5100-41451-711438, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.**
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 11 228 Kč k rukám jejího zástupce JUDr. Petra Topinky, advokáta, do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a průběh řízení před správním orgánem

Žalobkyně se podanou žalobou domáhá přezkoumání v záhlaví uvedeného rozhodnutí, kterým Odvolací finanční ředitelství (dále jen „žalovaný“) zamítlo její odvolání a potvrdilo rozhodnutí Finančního úřadu pro hlavní město Prahu (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 15. 1. 2015, č. j. 267719/15/2011-60561-110376, kterým správní orgán I. stupně uložil žalobkyni pokutu ve výši 5 000 Kč za spáchání správního deliktu dle § 6 odst. 3 zákona č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o omezení plateb v hotovosti“). Uvedeného správního deliktu se žalobkyně jakožto právnická osoba dopustila tím, že dne 14. 6. 2013 přijala platbu v hotovosti ve výši 16 268 EUR (v přepočtu kurzu ČNB k tomuto datu 25,720/1 EUR), čímž porušila povinnost stanovenou v § 6 odst. 2 zákona o omezení plateb v hotovosti.

Ze správního spisu vyplynulo, že žalobkyně dne 18. 8. 2014 doručila správnímu orgánu I. stupně písemnost označenou jako „*Věc: oznámení správního deliktu dle § 6 odst. 1 zák. č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, kterého se měla dopustit spol. et cetera Travel s. r. o.*“. V této písemnosti žalobkyně uvedla, že její bývalý zaměstnanec, pan V.K., byl obviněn ze spáchání zločinu zpronevěry dle kvalifikované skutkové podstaty § 206 odst. 1, odst. 4 písm. d) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen „trestní zákoník“), a přečinu podvodu dle § 209 odst. 1 trestního zákoníku. Těchto trestných činů se měl dopustit mj. tím, že mu společnost et cetera Travel, s. r. o. (provozující cestovní kancelář) vydala dne 14. 6. 2013 v souvislosti s ubytováním hostů v hotelu Best Western Palace (patřící žalobkyni) v hotovosti částku ve výši 16 268 EUR, tj. částku dle platného kurzu ČNB ve výši v přepočtu 418 413 Kč. Tuto částku si pan V.K. ponechal pro své osobní účely. Žalobkyně v této písemnosti konstatovala, že dle ní se popsáním jednáním společnost et cetera Travel, s. r. o. dopustila správního deliktu dle § 6 odst. 1 zákona o omezení plateb v hotovosti.

Na základě následných zjištění zahájil správní orgán I. stupně oznámením ze dne 24. 11. 2014 s žalobkyní správní řízení ve věci spáchání správního deliktu dle § 6 odst. 2 zákona o omezení plateb v hotovosti. Dne 18. 12. 2014 se v rámci zahájeného správního řízení s žalobkyní konalo ústní jednání, jehož průběh je zachycen v protokolu č. j. 6901691/14/2011-60561-110376. Zástupce žalobkyně během jednání zdůraznil, že předmětná platba v hotovosti neproběhla mezi společností et cetera Travel, s. r. o. a žalobkyní, ale mezi společností et cetera Travel, s. r. o. a panem V. K.

Správní orgán I. stupně dospěl k závěru, že žalobkyně spáchala správní delikt dle § 6 odst. 2 zákona o omezení plateb v hotovosti, neboť tuto platbu přijal její pověřený zaměstnanec. Z toho důvodu vydal dne 15. 1. 2015 rozhodnutí, jímž žalobkyni uložil pokutu ve výši 5 000 Kč. Dne 16. 1. 2015 zástupce žalobkyně nahlédl do spisu vedeného v dané věci a rovněž žádal, aby mu byl zpřístupněn spis vedený s panem V.K. a společností et cetera Travel, s. r. o. Jeho žádost správní orgán I. stupně zamítl usnesením ze dne 2. 2. 2015 s odůvodněním, že žalobkyně není účastníkem řízení, které je vedeno se společností et cetera Travel, s. r. o., a rovněž neprokázala naléhavý právní zájem pro nahlížení do spisu ve smyslu § 38 odst. 2 správního řádu. Přitom odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2011, č. j. 8 As 81/2010-63.

Dne 26. 1. 2015 správní orgán I. stupně obdržel odvolání žalobkyně, které bylo následně doplněno podáním ze dne 28. 1. 2015. Odvolání zamítl žalovaný žalobou napadeným rozhodnutím, v němž zdůraznil, že platbu přijal jménem žalobkyně pan V.K. jakožto její zaměstnanec, který byl k takovým úkonům coby manažer hotelu oprávněn. Taktéž připomněl, že výběr zaměstnanců je odpovědností výhradně zaměstnavatele (žalobkyně). Skutečnost, že žalobkyně dala podnět k zahájení šetření daného správního deliktu, mohla mít vliv pouze na výši uložené pokuty. Odpovědnost právnických osob za správní delikty je objektivní a nelze přistoupit ani na tvrzení žalobkyně, že se ze strany jejího zaměstnance jednalo o tzv. excus, neboť tuto skutečnost by bylo možné zohlednit pouze v případě posuzování odpovědnosti za škodu, nikoliv v rámci správního trestání.

II. Obsah žaloby

Žalobkyně v žalobě uvádí, že žalovaný dospěl k závěru o její odpovědnosti za správní delikt z pouhé skutečnosti, že její zaměstnanec přijal příslušnou nadlimitní platbu. Vycházel přitom z dokladu nazvaného „příjmový pokladní doklad č. 0664533“, který považoval za doklad žalobkyně, aniž vzal v potaz relevantní námitky proti tomuto dokumentu. Žalobkyně opakovaně zdůrazňovala, že se jednalo o fiktivní doklad, který vystavil pan V.K., jenž platbu

přijal pro vlastní potřeby, nikoliv za účelem plnění pracovních povinností vůči žalobkyni. Vystavení fiktivního dokladu bylo součástí trestněprávního jednání V. V.K., za něž byl nepravomocně odsouzen v řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 1, sp. zn. 1 T 138/2014. Předmětná částka se nikdy nedostala do dispozice žalobkyně, nebyla uložena do pokladny, ani nebyla vložena na její účet. Jednání V. V.K. by bylo přičitatelné žalobkyni pouze v tom případě, že by splňovalo místní, časový a účelový vztah k plnění jeho pracovních povinností. V řešeném případě však zaměstnanec zcela vybočil z rámce plnění svých pracovních povinností, a proto jeho jednání nemůže být přičitatelné žalobkyni. Žalobkyně v této souvislosti odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 28 Cdo 2699/2010, a rozsudek téhož soudu ze dne 18. 5. 2006, sp. zn. 25 Cdo 670/2005, a zdůrazňuje, že je zcela irrelevantní, že se tato rozhodnutí týkala odpovědnosti za škodu a nikoliv odpovědnosti za správní delikt, neboť mechanismus a zásady přičitatelnosti jednání zaměstnance vůči zaměstnavateli jsou v obou případech totožné.

Pro posouzení charakteru příslušné transakce bylo rovněž nezbytné provést v rámci správního řízení výslech pana V. V.K. a společnosti et cetera Travel, s. r. o. a vyžádat si smlouvy, na jejichž základě měla žalobkyně poskytovat fakturované služby. Žalobkyně opakuje, že neměla se společností et cetera Travel, s. r. o. uzavřen žádný smluvní vztah a celá transakce byla soukromou protiprávní aktivitou V. V.K. Žalovaný se však touto otázkou dostatečně nezabýval, a proto zatížil své rozhodnutí vadou spočívající v nedostatečně zjištěném stavu věci v rozporu s § 3 správního řádu.

Žalobkyně dále zdůrazňuje s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2007, sp. zn. 8 As 17/2007, že v jednání žalobkyně chybí jakákoliv společenská nebezpečnost. Žalobkyně o jednání svého zaměstnance nevěděla, deliktní jednání sama ohlásila, výše nadlimitní částky je nízká apod. Taktéž žalobkyně poukazuje na § 6a odst. 1 zákona o omezení plateb v hotovosti, podle níž se dotčený subjekt může odpovědnosti za správní delikt zprostit, pokud prokáže, že vynaložil veškeré úsilí, aby porušení právní povinnosti zabránil. V řešeném případě žalobkyně v pracovní smlouvě s V. V.K. ze dne 20. 8. 2008 i v dalších pracovněprávních dokumentech jasně zakotvila povinnost zaměstnance jednat v souladu s právními předpisy. V. V.K. si tedy svých povinností byl vědom a úmyslně je porušil; žalobkyně proto za jeho excesivní jednání nemůže nést odpovědnost.

Žalobkyně taktéž namítá porušení základních zásad správního řízení a účelu zákona o omezení plateb v hotovosti. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že postih žalobkyně má výchovný a preventivní účinek, což žalobkyně považuje za absurdní, neboť jednání jejího zaměstnance, které bylo naprostrným excesem z jeho pracovněprávních povinností, způsobilo žalobkyni škodu v řádu statisíců korun a nadto žalobkyně toto jednání sama ohlásila. Žalovaný rozhodl zcela formalisticky bez přihlédnutí ke smyslu zákona o omezení plateb v hotovosti.

Závěrem žalobkyně namítá zásadní porušení jejích procesních práv, neboť osoby, mezi nimiž transakce ve skutečnosti proběhla (V. V.K. a společnost et cetera Travel, s. r. o.), nebyly v řízení vyslechnuty. Dle žalovaného s nimi bylo zahájeno samostatné správní řízení, jehož účastníkem nebyla žalobkyně, čímž však bylo žalobkyni zamezeno vyjádřit se k jejích výpovědím, reagovat na ně, případně navrhnout doplnění apod. Přitom se jednalo o zcela zásadní informace týkající se poskytnutí a přijetí příslušné nadlimitní platby. Tímto jednáním žalovaný zkrátil žalobkyni na jejích procesních právech, jak vyplývá i z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2015, č. j. 8 Afs 25/2012-351.

Žalobkyně žádá, aby soud žalobou napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

Žalovaný ve vyjádření k žalobě zdůrazňuje, že žalobkyně obdobné námitky uvedla již v odvolání proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně, a proto v podrobnostech odkazuje na odůvodnění napadeného rozhodnutí. Dále konstatuje, že pan V. V.K. měl s žalobkyní uzavřenou pracovní smlouvu ze dne 20. 8. 2008 a ke dni 14. 6. 2013 byl tedy zaměstnancem žalobkyně na pozici manažera hotelu Best Western Palace. Z titulu své pracovní pozice přijímal od jednotlivých hostů hotovostní platby za ubytování, což ostatně potvrdila sama žalobkyně. Žalovaný se domnívá, že pro posouzení dané věci je stěžejní, že zaměstnanec žalobkyně přijal nadlimitní platbu v hotovosti jménem žalobkyně. Přitom nelze přisvědčit námitce, že pan V. V.K. jednal jako soukromá osoba mimo rámec svého pracovněprávního poměru. Skutečnost, že žalobkyně dala podnět k prošetření věci, ji z vlastní odpovědnosti nevyvíňuje, ovšem žalovaný k této okolnosti přihlédl při stanovení výše pokuty.

Není případný ani poukaz na § 6a zákona o omezení plateb v hotovosti, neboť nebylo prokázáno, že by žalobkyně vynaložila veškeré úsilí k tomu, aby zabránila porušení tohoto zákona. K otázce nahlížení do spisu žalovaný uvádí, že v dané věci byla zahájena dvě samostatná správní řízení, a to s žalobkyní a se společností et cetera Travel, s. r. o. Žalobkyně nebyla účastníkem řízení vedeného se společností et cetera Travel, s. r. o., a proto jí nebylo umožněno nahlédnout do příslušného správního spisu. Taktéž neprokázala právní zájem či jiný vážný důvod, aby jí nahlédnutí bylo umožněno, ačkoliv na ní v tomto směru spočívalo důkazní břemeno. Správní orgán I. stupně přitom svůj postup dostatečně zdůvodnil v usnesení ze dne 2. 2. 2015.

Žalovaný žádá, aby soud žalobu zamítl.

IV. Posouzení žaloby Městským soudem v Praze

Soud dle § 75 s. ř. s. přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, v rozsahu žalobou tvrzených bodů nezákonnosti, kterými je vázán, podle skutkového a právního stavu ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí, a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Dle § 6 odst. 2 zákona o omezení plateb v hotovosti právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že přijme hotovostní platbu, která byla provedena v rozporu s tímto zákonem.

Dle § 6 odst. 3 zákona o omezení plateb v hotovosti za správní delikt podle odstavců 1 a 2 lze uložit pokutu do 5 000 000 Kč.

Jádro sporu mezi účastníky spočívá v otázce, zda za platbu, která byla uskutečněna v hotovosti dne 14. 6. 2013 mezi panem V. V.K., zaměstnancem žalobkyně, a společností et cetera Travel, s. r. o., nese odpovědnost žalobkyně či nikoliv. Žalovaný vyšel ze skutečnosti, že platbu přijal jménem žalobkyně její zaměstnanec pan V. V.K., který byl z titulu své pracovní pozice oprávněn přijímat od hostů a cestovních kanceláří hotovostní platby za ubytování v hotelu. Z toho důvodu žalovaný dospěl k závěru o odpovědnosti žalobkyně za spáchání daného správního deliktu. Žalobkyně naopak výpovědí svého statutárního orgánu a materiály z trestního spisu sp. zn. 1 T 138/2014 dokazovala, že platbu přijal pan V. V.K. pro

vlastní potřeby, nikoliv v rámci plnění svých pracovních povinností a daná částka se nedostala do dispozice žalobkyně. Dle žalobkyně proto odpovědnost za správní delikt nese výhradně pan V.K.

V daném případě je tedy klíčové posoudit, zda jednání pana V.K. bylo přičitatelné žalobkyni jakožto právnické osobě a zaměstnavateli jmenovaného. Otázkou přičitatelnosti se přitom vyčerpávajícím způsobem zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 3. 10. 2017, č. j. 9 As 213/2016-60, a to v souvislosti s případem, který se v zásadních rysech shodoval s nyní řešenou věcí. Zdejší soud proto neshledal žádný důvod, aby se od zde vyjádřených závěrů odchýlil, ale naopak se s odůvodněním Nejvyššího správního soudu plně ztotožnil a na ně odkazuje.

Soud nejprve v obecné rovině připomíná, že v českém právním prostředí jsou právnické osoby konstruovány na základě teorie fikce, což znamená, že za ně v konečném důsledku vždy jedná nebo naopak opomíjejí jednat fyzické osoby. Pokud činností těchto fyzických osob dojde ke vzniku protiprávního stavu, je třeba zkoumat, zda je právnická osoba za toto jejich jednání odpovědná. Ne každé jednání fyzických osob, které se podílí na činnosti právnické osoby (ať se jedná například o jejich zaměstnance, členy nebo statutární orgány), je totiž možné přiřknout právnické osobě. Je zejména očividné, že pokud v dané chvíli nevystupuje daná fyzická osoba v jakémkoliv vztahu k jejímu postavení v právnické osobě, pak za takové jednání neodpovídá právnická osoba, ale pouze daná fyzická osoba. Toto posouzení nebude zpravidla představovat problém, avšak mohou se vyskytnout i složitější případy, jako je např. právě řešený případ, kdy fyzická osoba sice jedná v určité souvislosti s výkonem činnosti pro právnickou osobu, ale nemusí sledovat zájmy právnické osoby, ale například pouze zájmy vlastní, které mohou být i v rozporu se zájmy právnické osoby. Je proto třeba zodpovědět, zda i pro účely správního trestání je za excesivní jednání zaměstnance (nebo obecně i jiné osoby podílející se na činnosti právnické osoby) odpovědná právnická osoba.

Judikatura správních soudů již v minulosti dospěla k závěru, že „*správní úřad se při rozhodování o povinnosti právnické osoby platit sankci za správní delikt v oboru práva veřejného (tzv. odpovědnost za správní delikt) řídí - nestanoví-li zákon výslovně něco jiného - obdobnými principy jako soud v oboru práva soukromého při rozhodování o jejich obecné odpovědnosti za škodu. Základním předpokladem pro uložení sankce tak bude zejména skutečnost, že poškození nebo ohrožení zákonem chráněného zájmu nastalo provozní činností právnické osoby, nebo tehdy, jestliže tento důvod vznikl při činnosti právnické osoby jednáním nebo opominutím osob, které právnická osoba k této činnosti použila.*“ (viz rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 11. 1994, č. j. 6 A 12/1994-16, který byl dále citován i např. v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 Afs 60/2007-84). V rozsudku ze dne 24. 1. 2008, č. j. 9 As 36/2007-59, kasační soud tento závěr dále rozvedl následovně: „*Deliktní odpovědnost podnikatelských subjektů ve veřejném právu lze srovnávat s odpovědností za škodu, jak je upravena v občanském právu soukromém (viz shora), a to konkrétně s úpravou odpovědnosti za škody způsobené provozní činností. Odpovědnost právnických osob a fyzických osob při výkonu podnikání nebo v souvislosti s podnikáním za správní delikt ve veřejném právu má převážně objektivní charakter a nastupuje naplněním skutkové podstaty příslušného deliktu. Obligatorním znakem skutkové podstaty správního deliktu právnické osoby (nebo fyzické osoby jako podnikatelského subjektu) tedy v naprosté většině případů není zavinění.*“ Obdobný názor zastává i odborná literatura: „*Dnešní právní úprava správních deliktů právnických osob tuto otázku neřeší a při uplatňování odpovědnosti se vychází z právní úpravy jednání právnické osoby obsažené v soukromoprávních předpisech*“ (Prášková, H. Základy odpovědnosti za správní delikty. 1. vydání. Praha: C. H.

Beck, 2013, s. 245). S ohledem na právě řečené tedy soud konstatuje, že se žalovaný mylí, pokud se na str. 5 napadeného rozhodnutí odmítl zabývat odkazem žalobkyně na příslušné rozsudky Nejvyššího soudu s odůvodněním, že v dané věci je posuzována odpovědnost za správní delikt, na níž se principy odpovědnosti za škodu neuplatní. Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu a dříve i Vrchního soudu totiž vyplývá pravý opak – při posuzování odpovědnosti za správní delikt je třeba primárně vyjít právě z odpovědnosti právnických osob za škodu podle práva soukromého.

Nejvyšší správní soud ve výše zmíněném rozsudku č. j. 9 As 213/2016-60 rovněž podrobně shrnul relevantní závěry Nejvyššího soudu týkající se odpovědnosti právnické osoby za jednání osob za ni jednajících, nebo v obdobném postavení, v souvislosti s jejich excesivním jednáním.

„Zásadně platí, že do rámce činnosti právnické (fyzické) osoby spadá nejen činnost jejího zaměstnance, která je výkonem jeho zaměstnání, plněním pracovních povinností a úkolů vyplývajících z pracovního poměru, včetně úkonů s tím přímo souvisejících, ale každá činnost zaměstnance, která nepostrádá místní (prostorový), časový a věcný (vnitřní, účelový) vztah k činnosti právnické (fyzické) osoby jako jeho zaměstnavatele. Rozhodující je přitom věcný (vnitřní, účelový) vztah k činnosti, při níž zaměstnanec škodu způsobil, k úkolům jeho zaměstnavatele, tedy zda při činnosti, již byla škoda způsobena, sledoval zaměstnanec z objektivního i subjektivního hlediska plnění svých pracovních úkolů, nebo zda škodu způsobil při činnosti, kterou sledoval jen uspokojování svých zájmů, popř. zájmů jiných osob, byť k ní došlo při plnění jeho pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.“ (usnesení ze dne 28. 8. 2014, 6 Tdo 499/2014-48)

„Přímá odpovědnost toho, kdo škodu způsobil, nastává jen v případě, že jeho konání, jímž byla škoda způsobena, nespadá do rámce činnosti podnikatele, pro něhož práci vykonával (tzv. exces).“ (rozsudek ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 25 Cdo 1855/2012)

„Samotná okolnost, že jednající (fyzická) osoba postupuje objektivně nesprávně (protiprávně), popřípadě činí neplatné právní úkony, nepředstavuje bez dalšího exces, jednala-li přitom v rozsahu svého oprávnění a v zájmu právnické osoby, nikoliv tedy že by tato fyzická osoba sledovala z objektivního i subjektivního hlediska výlučně uspokojení svých osobních zájmů či potřeb, popřípadě zájmů třetí osoby.“ (rozsudek ze dne 26. 11. 2014, sp. zn. 25 Cdo 635/2014)

„Za činnost v přímé souvislosti s plněním pracovních úkolů je třeba považovat vedle činnosti konané přímo na příkaz zaměstnavatele též činnost vykonávanou bez vnějšího podnětu jiných osob, pouze na základě vlastního rozhodnutí zaměstnance; rozhodující je, zda z hlediska věcného, místního i časového jde objektivně o činnost konanou pro zaměstnavatele.“ (rozsudek ze dne 24. 2. 2003, sp. zn. 21 Cdo 1148/2002).

Na tomto místě lze rovněž odkázat na rozhodnutí Nejvyššího soudu, které na svou obhajobu uvedla žalobkyně v odvolání proti rozhodnutí prvního stupně i v žalobě. Jedná se o rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 5. 2006, sp. zn. 25 Cdo 670/2005, dle něhož *„do rámce činnosti právnické (fyzické) osoby spadá výkon zaměstnání, plnění úkolů vyplývajících z pracovního poměru, úkony s tím přímo související ale i další činnost, která nepostrádá místní (prostorový), časový a věcný (vnitřní, účelový) vztah k činnosti právnické (fyzické) osoby. Totéž platí o plnění služebních povinností osobou ve služebním poměru. Byla-li škoda způsobena při činnosti, kterou škůdce, byť v pracovním či služebním poměru, sledoval výlučně uspokojování svých zájmů či potřeb, jedná se o tzv. exces, a v takovém případě škůdce*

odpovídá za škodu přímo sám“. Ve stejném smyslu pak Nejvyšší soud judikoval i v usnesení ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 28 Cdo 2699/2010.

Vhodné je taktéž odkázat na zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízeních proti nim, neboť na správní trestání se v plném rozsahu uplatní principy rozhodné pro určení existence odpovědnosti právnických osob za trestné činy. Dle § 8 odst. 1 písm. d), odst. 2 písm. b) citovaného zákona je trestně odpovědná právnická osoba za jednání svého zaměstnance, pokud protiprávní čin spáchá při plnění pracovních úkolů jménem právnické osoby, v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti v případě, že jednal na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánu právnické osoby či ji ovládajících osob, nebo proto, že její orgán nebo jiné odpovědné osoby neprovedly taková opatření, která měly provést podle zákona nebo která po nich lze spravedlivě požadovat. Nejvyšší soud v usnesení ze dne 27. 9. 2016, č. j. 8 Tdo 972/2016-41, č. 6/2017 Sb. NS, dospěl k závěru, že právnická osoba nemůže být trestně odpovědná, *„pokud jednající fyzická osoba spáchala protiprávní čin fakticky v rámci činnosti právnické osoby, ale na úkor této právnické osoby. V takovém případě sice platí, že právnická osoba obecně odpovídá za volbu fyzických osob oprávněných za ni jednat, avšak byla-li právnická osoba zneužita ke spáchání trestného činu fyzickou osobou jednající za ni, zpravidla není možno dovodit spáchání trestného činu i touto právnickou osobou.“*

Lze shrnout, že pro posouzení, zda je právnická osoba odpovědná za jednání svého zaměstnance, je podstatné, zda k porušení právních povinností došlo v souvislosti s místní, časovou a věcnou vazbou k činnosti právnické osoby, tedy zda při činnosti, jíž byla škoda způsobena, zaměstnanec sledoval zejména z objektivního i subjektivního hlediska plnění svých pracovních úkolů. Pokud tomu tak nebylo a fyzická osoba sledovala především vlastní zájem, právnická osoba nemůže být za daný čin odpovědná. Teprve až po tomto posouzení, že právnická osoba je odpovědná za jednání zaměstnance, přichází na řadu posouzení možných liberačních důvodů.

Názor žalovaného, že právnická osoba je odpovědná i za excesivní chování svého zaměstnance, je tak s ohledem na shora uvedené nesprávný a již z toho důvodu je nutné napadené rozhodnutí zrušit. V důsledku chybného právního názoru však žalovaný zatížil své rozhodnutí i dalšími vadami; zejména pochybil, když se odmítl blíže zabývat skutkovými okolnostmi případu, tedy především jednáním pana V. V.K. při přijetí příslušné nadlimitní částky, neboť právě toto posouzení bylo klíčové pro vyvození odpovědnosti žalobkyně za spáchaný správní delikt. Žalovaný se na str. 4 napadeného rozhodnutí omezil na pouhé konstatování, že *„v několika případech však měl pan V.K. vydat fiktivní příjmový pokladní doklad a získané finanční prostředky si ponechat pro vlastní potřebu“.* Nikterak se nevypořádal s výpovědí žalobkyně podanou během ústního jednání dne 18. 12. 2014 (viz protokol č. j. 6901691/14/2011-60561-110376), během níž osvětlila okolnosti přijetí dané platby, ani přiloženou kopii obžaloby podanou v rámci trestního řízení sp. zn. 1 T 138/2014, dle níž se obviněný V. V.K. doznal, že na platbu poskytnutou společností et cetera Travel, s. r. o. ve výši 16 268 EUR vystavil příjmový podkladní doklad č. 0664533 a peněžní prostředky si ponechal pro vlastní potřebu. Konečně pak nepřihlédl ani k vyjádření zástupce žalobkyně učiněnému dne 16. 1. 2015 do protokolu č. j. 288048/15/2011-60561-110376, dle něhož Obvodní soud pro Prahu 1 dne 14. 1. 2015 vyhlásil v rámci trestního řízení sp. zn. 1 T 138/2014 rozsudek, jímž byl V. V.K. odsouzen pro trestný čin zpronevěry podle § 206 odst. 4 trestního zákoníku za to, že dne 14. 6. 2013 přijal od společnosti et cetera Travel, s. r. o. v hotovosti částku ve výši 16 268 EUR, kterou žalobkyni zatajil a neodevzdal.

Žalovaný se tedy v rozporu s § 3 správního řádu nedostatečně zabýval otázkou, zda

jednání zaměstnance žalobkyně bylo excesivní, či nikoliv. V dalším řízení se tak bude muset touto otázkou zabývat znovu, zejména s přihlédnutím k výše citovaným podkladům, případně si pro dostatečné posouzení věci opatřit podklady další (trestní spis sp. zn. 1 T 138/2014, výpověď pana V.K. apod.). S ohledem na právě řečené proto soudu nezbylo než napadené rozhodnutí zrušit postupem dle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., podle něhož „soud zruší napadené rozhodnutí pro vady řízení bez jednání rozsudkem proto, že skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, je v rozporu se spisy nebo v nich nemá oporu anebo vyžaduje rozsáhlé nebo zásadní doplnění“.

Taktéž soud na tomto místě doplňuje, že se v této fázi řízení nemohl zabývat námitkami směřujícími k otázce naplnění materiální stránky správního deliktu a možnosti liberace dle § 6a odst. 1 zákona o omezení plateb v hotovosti, neboť touto posouzení musí z podstaty věci předcházet závěr, že žalobkyně byla odpovědná za posuzovaný čin. Takový závěr však nejdříve musí učinit žalovaný.

Dále se soud zabýval tvrzeným porušením procesních práv žalobkyně. Soud k této otázce nejprve uvádí, že žalovaný neporušil práva žalobkyně, pokud ve věci hotovostní platby ve výši 16 268 EUR zahájil dvě správní řízení, a to jednak s příjemcem platby a jednak s jejím poskytovatelem (společností et cetera Travel, s. r. o.). Uvedený postup totiž koresponduje se zněním skutkových podstat dle § 6 odst. 1 zákona o omezení plateb v hotovosti, podle něhož „právnícká nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že poruší povinnost provést platbu bezhotovostně, ačkoli jí tuto povinnost ukládá tento zákon“ a § 6 odst. 2 téhož zákona, dle něhož „právnícká nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že přijme hotovostní platbu, která byla provedena v rozporu s tímto zákonem“.

Žalobkyně v žalobě však namítá, že žalovaný jí zahájením dvou samostatných řízení zamezil seznámit se s podklady a důkazy založenými ve správním spise vedeném se společností et cetera Travel, s. r. o., a to navzdory její žádosti ze dne 23. 12. 2014 a 16. 1. 2015. Správní orgán I. stupně tento krok odůvodnil v usnesení ze dne 2. 2. 2015 tak, že žalobkyně nebyla účastníkem daného správního řízení, ani neprokázala naléhavý právní zájem ve smyslu § 38 odst. 2 správního řádu, podle něhož „jiným osobám správní orgán umožní nahlédnout do spisu, prokáží-li právní zájem nebo jiný vážný důvod a nebude-li tím porušeno právo některého z účastníků, popřípadě dalších dotčených osob anebo veřejný zájem“. Usnesení o nevyhovění žádosti nahlédnout do spisu potvrdil v druhém stupni žalovaný rozhodnutím ze dne 17. 4. 2015, v němž stran neprokázání právního zájmu konstatoval, že *„odvolatel se omezil na tvrzení, že spis společnosti et cetera Travel, s. r. o. nepochybně obsahuje rozhodné skutečnosti, jež jsou pro odvolatele důležité v rámci dalšího řízení ve věci správního deliktu“*. Takové tvrzení přitom žalovaný shledal nedostatečným.

Soud sice souhlasí s žalovaným, že břemeno tvrzení i břemeno důkazní v případě žádosti o nahlédnutí do správního spisu leží na samotném žadateli (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2010, č. j. 9 As 17/2010-73, citovaný žalovaným v rozhodnutí ze dne 17. 4. 2015), ovšem zároveň nelze odůvodnění žádosti žalobkyně vytrhnout z kontextu tak, jak to učinil žalovaný. Žalobkyně totiž v průběhu celého správního řízení opakovaně zdůrazňovala, že za šetřené protiprávní jednání nenese odpovědnost ona, ale její bývalý zaměstnanec, který nadlimitní částku přijal od společnosti et cetera Travel, s. r. o. Jednalo se o stěžejní argument, který na svou obranu vznesla v průběhu ústního jednání konaného dne 18. 12. 2014 (a doložila materiály z trestního řízení), přičemž na vyhotovený protokol o ústním jednání odkázala v žádosti o nahlédnutí do spisu ze dne 23. 12. 2014. Svůj požadavek pak zopakovala při ústním jednání dne 16. 1. 2015 a svoji argumentaci podpořila

odkazem na rozsudek vydaný pod sp. zn. 1 T 138/2014.

Z právě uvedeného tedy jednoznačně vyplývá, že žalobkyně považovala za klíčové pro posouzení její odpovědnosti za správní delikt vyslechnout pana V. V.K. a společnost et cetera Travel, s. r. o., tedy subjekty, mezi nimiž dle jejího názoru nadlimitní platba skutečně proběhla. Svůj právní názor přitom dokazovala jak účastnickým výsledkem svého statutárního orgánu, tak podklady z trestního řízení. S ohledem na právě řečené lze tedy uzavřít, že žalobkyně přednesla jasné důvody, pro které má právní zájem na nahlédnutí do spisu vedeného se společností et cetera Travel, s. r. o., který z podstaty věci obsahoval výpověď této společnosti a jiné podklady vztahující se k příslušné transakci. Proto bylo povinností správního orgánu I. stupně i žalovaného na tuto její argumentaci řádně a pregnanterněji reagovat, případně zvážit rozšíření správního spisu žalobkyně o některé dokumenty nacházející se ve správním spisu vedeném se společností et cetera Travel, s. r. o. Soud doplňuje, že postup žalovaného mohl být do určité míry ovlivněn jeho chybným úsudkem stran odpovědnosti žalobkyně za jednání jejího zaměstnance (viz výše), to však nic nemění na skutečnosti, že tímto způsobem byla žalobkyně zkrácena na svých procesních právech.

Závěrem soud považuje za vhodné vyjádřit se k námitce rozporu se smyslem zákona o omezení plateb v hotovosti, a to rovněž proto, že žalovaný napadené rozhodnutí odůvodnil mj. odkazem právě na smysl tohoto zákona. Na str. 3 napadeného rozhodnutí se uvádí, že *„účelem a smyslem zákona o omezení plateb v hotovosti je racionalizace a optimalizace peněžního hotovostního oběhu a dále působení proti závažné hospodářské trestné činnosti, korupci, legalizaci výnosů z trestné činnosti (tzv. praní špinavých peněz), a tím dosáhnout zvýšení bezpečnosti zúčastněných subjektů“*. Dle žalovaného má sankcionování překročení stanoveného limitu preventivní charakter, a to zejména s ohledem na jeho společenskou škodlivost. Vzhledem k takto definovanému účelu zákona o omezení plateb v hotovosti tedy bylo třeba pečlivě posoudit, který subjekt byl skutečným pachatelem daného správního deliktu a který naopak poškozeným. Dle materiálů z trestního řízení založených ve správním spise se podává, že pan V. V.K. byl obžalován ze zločinu zpronevěry dle kvalifikované skutkové podstaty § 206 odst. 1, odst. 4 písm. d) trestního zákoníku a přečinu podvodu dle § 209 odst. 1 trestního zákoníku. Těchto trestných činů se měl dopustit přijetím nadlimitní hotovostní částky, čímž žalobkyni jakožto jeho zaměstnavatelce vznikla majetková škoda. Pokud by tyto skutečnosti byly potvrzeny pravomocným rozsudkem v trestní věci sp. zn. 1 T 138/2014, pak smysl příslušných ustanovení zákona o omezení plateb v hotovosti by bylo nutno vykládat tak, že jejich účel spočíval v zamezení vzniku *hospodářské trestné činnosti* spáchané V. V.K. a *dosažení zvýšení bezpečnosti zúčastněných subjektů*, tzn. žalobkyně. Zcela jistě by jím však nebylo potrestání samotné žalobkyně, která mj. právě z důvodu hotovostní formy platby o příslušné transakci nevěděla a po jejím odhalení věc oznámila správnímu orgánu I. stupně.

V. Závěr

Žalobkyně se svými námitkami tedy uspěla; městský soud proto zrušil napadené rozhodnutí bez jednání postupem dle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení, v němž bude žalovaný vázán právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Úspěšná žalobkyně má právo na náhradu nákladů řízení, které sestávají ze zaplaceného soudního poplatku ve výši 3 000 Kč a z odměny advokáta za dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení a podání žaloby) po 3 100 Kč podle § 11 odst. 1 písm. a) a d), § 7 bodu 5, § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif), včetně náhrady hotových výdajů (2 x 300 Kč)

podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Advokát žalobkyně je plátcem daně z přidané hodnoty, a odměna se tak zvyšuje o částku 1 428 Kč odpovídající dani, kterou je advokát povinen odvést z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů. Celkem tedy žalobkyni náleží $(3\,000 + 6\,200 + 600 + 1\,428 =) 11\,228$ Kč.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s.; kromě obecných náležitostí podání musí kasační stížnost obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 22. 10. 2018

JUDr. Karla Cháberová v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení: